

Актуальні проблеми регіональних досліджень у працях представників наукової школи Наталії Коцан

Розглянуто поняття наукової школи, її елементи й ознаки в теоретичному вимірі. Показано процес формування економіко-географічних наукових шкіл в Україні. Вивчено зародження й розвиток шкіл суспільної географії у Східноєвропейському національному університеті імені Лесі Українки. Показано місце наукової школи «Просторові особливості ринкової трансформації господарства України та її участі в європейських інтеграційних процесах» серед низки наукових шкіл вказаного університету. Наголошено на значному внеску докторів географічних наук М. Д. Пістуна, П. В. Луцишина, Н. Н. Коцан у розвиток зазначеної наукової школи. Акцентовано, що сьогодні наукова школа «Просторові особливості ринкової трансформації господарства України та її участі в європейських інтеграційних процесах» має значний науковий доробок, зокрема досліджено особливості сталого розвитку України та її прикордонних територій, процеси трансформації господарського комплексу в системі транскордонного співробітництва, особливостей функціонування єврорегіонів, інвестиційних процесів у депресивних і відсталих регіонах, зовнішньої політики України в контексті глобалізації, територіальної організації митної діяльності України, проблем управління сталим розвитком просторових систем у контексті транскордонного співробітництва, проблем соціально-культурного розвитку прикордонних територій тощо. Констатовано, що представниками наукової школи є доктори географічних й історичних наук та кандидати географічних наук, доктори філософії: Н. Н. Коцан, А. А. Вавринюк, Г. В. Копачинська, О. О. Алісова, Р. Р. Мазурець, І. В. Поручинська, Ю. В. Пасевич, Н. Д. Хоцевич. Наукова школа «Просторові особливості ринкової трансформації господарства України та її участі в європейських інтеграційних процесах» проводить наукові дослідження в декількох напрямках, серед яких такі, як проблеми встановлення й функціонування державних кордонів України, розвиток прикордонних територій, прикордонне, транскордонне, митне співробітництво України, проблеми трансформації й функціонування господарства прикордонної Волинської області, перспективи розвитку туризму й рекреації на її території, специфіка демографічної ситуації на її території, функціонування ринку праці Волині. Наголошено, що за останні п'ять років представниками наукової школи було підготовлено до друку й опубліковано дві одноосібні й чотири колективні монографії, дев'ять навчальних посібників, понад 70 праць навчально-методичного характеру й понад 500 – наукового характеру.

Ключові слова: регіональні дослідження, наукова школа, науковий лідер, Україна, Волинська область.

Постановка проблеми та її наукове значення. Розвиток суспільної географії, як і будь-якої іншої науки, завжди пов'язаний із постатями вчених. Їх імена вплетені в історію розвитку навчальних чи наукових закладів, напрямів наукових досліджень, наукових шкіл. Наукова школа в суспільній географії – це неформальне творче співробітництво висококваліфікованих дослідників, об'єднаних спільністю підходів у вирішенні наукової парадигми. Утворення економіко-географічних наукових шкіл в Україні бере свій початок у 1920-х роках. Процес формування наукової школи досить складний і залежить від багатьох передумов і чинників. Наукові школи суспільної географії в Східноєвропейському національному університеті імені Лесі Українки (СНУ) почали зароджуватись із виникненням у 1981 р. кафедри економічної географії у тодішньому Луцькому державному педагогічному інституті. Сьогодні у СНУ імені Лесі Українки існує низка наукових шкіл, серед яких є наукова школа суспільної географії «Просторові особливості ринкової трансформації господарства України та її участі в європейських інтеграційних процесах». Керівник – Н. Н. Коцан, доктор географічних наук, професор, завідувач кафедри міжнародних відносин і регіональних студій Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки.

Аналіз останніх досліджень з цієї проблеми показав незначну кількість публікацій, що потребує популяризації наукових доробків персональних наукових шкіл СНУ імені Лесі Українки загалом і суспільної географії зокрема. До праць, у яких розкрито формування та структуру наукових шкіл в Україні, відносимо публікації Н. В. Краснопольської та Я. Б. Олійника [7]. Також питання зародження й розвитку наукових шкіл суспільної географії у Східноєвропейському національному університеті імені Лесі Українки підняте у нашій публікації [2].

Метою статті є аналіз наукового доробку представників наукової школи суспільної географії «Просторові особливості ринкової трансформації господарства України та її участі в європейських інтеграційних процесах» у Східноєвропейському національному університеті імені Лесі Українки.

Для досягнення мети розв'язувалися такі **завдання**: узагальнити поняття наукової школи; проаналізувати зародження наукових шкіл суспільної географії в Україні загалом і на Волині зокрема; охарактеризувати структуру та доробок наукової школи «Просторові особливості ринкової трансформації господарства України та її участі в європейських інтеграційних процесах» у Східноєвропейському національному університеті імені Лесі Українки; проаналізувати основні напрями дослідження персональної наукової школи Н. Н. Коцан; виявити внесок представників наукової школи «Просторові особливості ринкової трансформації господарства України та її участі в європейських інтеграційних процесах» у справу дослідження різноманітних проблем суспільно-географічного характеру.

Виклад основного матеріалу. Розвиток суспільної географії, як і будь-якої іншої науки, завжди пов'язаний із постатями вчених фахівців-практиків, громадських діячів. Їх імена вплетені в історію розвитку навчальних чи наукових закладів, напрямів наукових досліджень, наукових шкіл. Наукова школа в суспільній географії – це неформальне творче співробітництво висококваліфікованих дослідників, об'єднаних спільністю підходів у вирішенні наукової парадигми.

Елементами наукової школи є: учитель – учні (або) послідовники ідей; науковий лідер – навчальний заклад (кафедра) – науковий інститут (лабораторія) – науковий семінар (творча група).

До числа основних ознак наукової школи належать: значимість отриманих результатів у певній галузі науки, високий науковий авторитет у певній галузі науки й суспільне визнання; оригінальність методики дослідження, загальні наукові погляди; наявність наукових лідерів – відомих учених, які володіють умінням підібрати наукову молодь і навчити її мистецтву дослідження, створювати в колективі творчу, ділову, доброзичливу обстановку, заохочувати самостійність мислення й ініціативу; висока наукова кваліфікація дослідників, об'єднаних навколо лідера; школа має певні результати, які ми бачимо у відтворенні фахівців вищої кваліфікації – докторів географічних наук [7, с. 12–20].

Утворення економіко-географічних наукових шкіл в Україні бере свій початок у 1920-х роках. Процес формування наукової школи досить складний, і залежить від багатьох передумов і чинників. Наукові школи суспільної географії в СНУ імені Лесі Українки почали зароджуватись із виникненням у 1981 р. кафедри економічної географії у тодішньому Луцькому державному педагогічному інституті. Кафедру в різні роки її існування очолювали: кандидат сільськогосподарських наук В. В. Фалюш, кандидат географічних наук О. О. Скаршевська, доктор географічних наук П. В. Луцишин, доктор географічних наук О. В. Краснопольський, кандидат географічних наук А. М. Слащук, доктор економічних наук Ю. М. Барський. Внесок кожного з них надзвичайно важливий для розвитку суспільно-географічних досліджень на Волині та становлення наукових шкіл в Україні і за рубежом.

Сьогодні у СНУ імені Лесі Українки існує низка наукових шкіл, серед яких є наукова школа суспільної географії «Просторові особливості ринкової трансформації господарства України та її участі в європейських інтеграційних процесах». Керівник Н. Н. Коцан, доктор географічних наук, професор, завідувач кафедри міжнародних відносин і регіональних студій Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки, відмінник освіти України. Переможець університетського конкурсу «Краща монографія» (2007 р.). Нагороджена Срібним та Золотим нагрудними знаками Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки (2013 р., 2015 р.); Нагрудними знаками «Петро Могила» та «За наукові та освітні досягнення» Міністерством освіти і науки України за розвиток вищої освіти (2008 р., 2015 р.); відзначена Дипломом та Золотим дипломом фундації «Партнерство та співпраця» при Почесному консульстві в м. Холм (Республіка Польща) за внесок у розвиток українсько-польських відносин (2012 р., 2016 р.). Н. Н. Коцан захистила кандидатську дисертацію під керівництвом доктора географічних наук професора П. В. Луцишина. Під його ж керівництвом захистили кандидатські дисертації й інші знані науковці: І. П. Бобрович (Мандрик), С. В. Федонюк, В. О. Патійчук, Н. І. Романюк, А. О. Бояр. Тому засновником вищезгаданої наукової школи по праву вважається нині покійний доктор географічних наук, професор П. В. Луцишин. Зазначимо, що у науковому зростанні докторів географічних наук,

професорів П. В. Луцишина та Н. Н. Коцан значну роль відіграв доктор географічних наук, професор Київського національного університету імені Тараса Шевченка М. Д. Пістун. Відчутною була його підтримка не тільки цих науковців, а й усієї кафедри економічної і соціальної географії, наукової спільноти Волині та студентства.

Сьогодні наукова школа «Просторові особливості ринкової трансформації господарства України та її участі в європейських інтеграційних процесах» має значний науковий доробок. Досліджено особливості сталого розвитку України та її прикордонних територій; процеси трансформації господарського комплексу в системі транскордонного співробітництва; особливості функціонування єврорегіонів; інвестиційні процеси у депресивних і відсталих регіонах; зовнішня політика України в контексті глобалізації; територіальна організація митної діяльності України; проблеми управління сталим розвитком просторових систем у контексті транскордонного співробітництва; проблеми соціально-культурного розвитку прикордонних територій тощо.

За останні п'ять років представниками наукової школи було підготовлено до друку й опубліковано дві одноосібні й чотири колективні монографії, дев'ять навчальних посібників, понад 70 праць навчально-методичного характеру й понад 500 – наукового характеру. За безпосередньої участі представників наукової школи на факультеті міжнародних відносин СНУ імені Лесі Українки щорічно проводяться міжнародні науково-практичні конференції з проблематики регіонального розвитку, розвитку прикордонних територій та їх участі в інтеграційних процесах.

Під керівництвом Н. Н. Коцан захищено шість дисертаційних робіт на здобуття наукових ступенів зі спеціальності економічна та соціальна географія: А. А. Вавринюком «Суспільно-географічний аналіз діяльності польської частини єврорегіону «Буг» (2007 р.), Г. В. Копачинською «Політико-географічні особливості формування і функціонування морських кордонів України» (2013 р.), О. О. Алісовою «Суспільно-географічна оцінка конкурентоспроможності українсько-польського та польсько-німецького транскордонних регіонів» (2014 р.), Р. Р. Мазурцем «Територіально-рекреаційний комплекс Волинської області» (2014 р.), І. В. Поручинською «Демографічна ситуація Північно-Західного економічного району» (2015 р.), Ю. В. Пасевичем «Суспільно-географічні особливості функціонування ринку праці Волинської області» (2015 р.).

Наукова школа «Просторові особливості ринкової трансформації господарства України та її участі в європейських інтеграційних процесах» проводить наукові пошуки в декількох напрямках, на характеристиці яких зупинимося детальніше. Одним із надзвичайно актуальних напрямів дослідження є проблематика встановлення й функціонування державних кордонів України, функціонування прикордонної та митної служб, територіальна організація митної діяльності України. У цій царині успішно працюють Н. Н. Коцан [3], А. А. Вавринюк [12], Г. В. Копачинська [4]. Ними досліджені процеси встановлення державних кордонів у різні часові проміжки, проблеми формування морських кордонів України, геополітичні переваги морського положення нашої держави, проблеми функціонування кордонів України, територіальна організація митної діяльності України, протидія контрабанді, нелегальним міграціям через державний кордон. Із цим напрямом наукових пошуків тісно пов'язаний ще один, який представлений дослідженням прикордонних територій загалом, і Волинської області зокрема, вивченням форм і напрямів прикордонного й транскордонного співробітництва України. Презентують цей напрям досліджень Н. Н. Коцан, А. А. Вавринюк, Г. В. Копачинська, О. О. Алісова. У численному масиві праць цих науковців досліджено транскордонне співробітництво України та вивчено функціонування багатьох єврорегіонів, розглянуто транскордонні регіони за участю України, проаналізовано їх конкурентоспроможність та перспективи розвитку [1; 5; 10].

Актуалізує проблематику наукових досліджень школи ще один напрям, об'єктом вивчення якого є прикордонна Волинська область. Широкий спектр наукових пошуків цього напрямку представлений працями з аналізу демографічної ситуації, сучасних тенденцій відтворення населення, системи розселення Волинської області в умовах трансформації суспільства (автор І. В. Поручинська [9]), а також вивченням суспільно-географічних особливостей функціонування ринку праці Волині (автор Ю. В. Пасевич [8]). До напрацювань цього напрямку відносимо також публікації, які розкривають особливості розвитку та трансформації господарства Волинської області в ринкових умовах господарювання, розвитку перспективних сфер економіки, до яких відноситься туризм та рекреація. Про роль останньої у підвищенні соціально-економічного розвитку Волині наголошують

Н. Н. Коцан, Г. В. Копачинська, Р. Р. Мазурець. Так, Р. Р. Мазурцем здійснено комплексне дослідження територіально-рекреаційного комплексу Волинської області, проаналізовано природно-рекреаційний потенціал та історико-культурні рекреаційні ресурси цього регіону, виявлено вплив транскордонного співробітництва на розвиток туризму та рекреації на Волині [6]. Групою науковців у складі Н. Н. Коцан, Г. В. Копачинської, Р. Р. Мазурця, С. В. Вознюк обґрунтовано перспективні напрями розвитку туризму в прикордонній Волинській області, серед яких особливе місце займає сентиментальний туризм [11]. Останній, на думку науковців, сприятиме не тільки розвитку регіону, а й поглибленню українсько-польських відносин, згладженню певних історичних непорозумінь між поляками та українцями. Наукова школа підтримує тісні зв'язки з науковими та навчальними установами України й зарубіжних держав, передусім Польщі, Білорусі та ін. Наукова школа має своїх вихованців як в Україні, так і за її межами. Зокрема, представник школи А. А. Вавринюк сьогодні є доктором габілітованим у галузі «Історія» й працює у Державній вищій професійній школі в м. Холм (Республіка Польща). Представники наукової школи успішно працюють над дослідженням різноманітних проблем суспільно-географічного характеру.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Наукова школа «Просторові особливості ринкової трансформації господарства України та її участі в європейських інтеграційних процесах» сьогодні має значний науковий доробок. За безпосередньої участі представників наукової школи на факультеті міжнародних відносин СНУ імені Лесі Українки щорічно проводяться міжнародні науково-практичні конференції з проблематики регіонального розвитку загалом й розвитку прикордонних територій та їх участі в інтеграційних процесах зокрема. Наукова школа підтримує тісні зв'язки з науковими й навчальними установами України та зарубіжних держав, передусім Польщі, Білорусі та ін. Наукова школа має своїх вихованців як в Україні, так і за її межами. Зокрема, представник школи А. А. Вавринюк сьогодні є доктором габілітованим у галузі «Історія» й працює у Державній вищій професійній школі в м. Холм (Республіка Польща). Представники наукової школи успішно працюють над дослідженням різноманітних проблем суспільно-географічного характеру, які будуть продовжуватись і в майбутньому.

Джерела та література

1. Алісова О. Кордон як один з чинників транскордонного співробітництва (на прикладі українсько-польського прикордоння / О. Алісова, Р. Коцан // Наукові записки [Національного університету «Острозька академія»]. Серія : Політичні науки. – 2010. – Вип. 4. – С. 48–58 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nznuoar_2010_4_6
2. Коцан Н. Зародження і розвиток наукових шкіл суспільної географії у Східноєвропейському національному університеті імені Лесі Українки / Н. Коцан // Суспільно-географічні чинники розвитку регіонів : матеріали Міжнар. наук.-практ. Інтернет-конференції, присвяченої 35-річчю створення кафедри економічної та соціальної географії у Східноєвропейському національному університеті імені Лесі Українки (м. Луцьк, 6–7 квітня 2017 р.) / за ред. Ю. М. Барського, С. О. Пугача. – Луцьк : ПП Іванюк В. П., 2017. – С. 34–36.
3. Коцан Н. Територіальна організація митної діяльності України : монографія / Н. Н. Коцан. – Луцьк : РВВ «Вежа» Волин. держ. ун-ту ім. Лесі Українки, 2005. – 384 с.
4. Коцан Н. Н. Проблеми формування морських кордонів України / Н. Н. Коцан, Г. В. Копачинська // Наук. вісн. Волин. нац. ун-ту ім. Лесі Українки. Серія : Географічні науки. – 2010. – № 15. – С. 78–85.
5. Коцан Р. І. Особливості функціонування українсько-польського кордону в умовах розгортання процесу євроінтеграції (на прикладі Карпатського євро регіону) / Р. І. Коцан, Н. Н. Коцан // Наук. вісн. Східноєвроп. нац. ун-ту ім. Лесі Українки. Серія : Міжнар. відносини. – 2013. – № 10 (259). – С. 131–138.
6. Мазурець Р. Р. Територіально-рекреаційний комплекс Волинської області : монографія / Р. Р. Мазурець. – Луцьк : ПрАТ «Волин. обл. друкарня», 2016. – 260 с.
7. Олійник Я. Б. Наукові школи в суспільній географії України: формування і структура / Я. Б. Олійник, Н. В. Краснопольська // Економічна та соціальна географія : наук. зб. – Київ, 2010. – Вип. 60. – С. 12–20.
8. Пасевич Ю. Сучасний стан та просторові відмінності в забезпеченні трудовими ресурсами господарського комплексу Волинської області / Ю. Пасевич // Наук. вісн. Східноєвроп. нац. ун-ту ім. Лесі Українки. Серія : Географічні науки. – 2013. – № 6. – С. 105–111.
9. Поручинська І. В. Стативно-вікова структура населення Північно-Західного економічного району / І. В. Поручинська // Наук. вісн. Чернівець. ун-ту : зб. наук. праць. – Чернівці : Чернівець. нац. ун-т, 2014. – Вип. 724–725 : Географія. – С. 179–184.

10. Kotsan N. N. The functioning of the polish-ukrainian border within conditions of european integration process intensification (on the example of euroregion «bug») / N. N. Kotsan, G. V. Kopachynska // Journal of Geography, Politics and Society. – 2017. – Vol. 7. – Issue 2, Socio-Economic Issues of Ukrainian West Borderland. – P. 43–47 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : [file:///C:/Users/Asus/Downloads/JGPS%207\(2\)%20Kotsan\(2\).pdf](file:///C:/Users/Asus/Downloads/JGPS%207(2)%20Kotsan(2).pdf)
11. Kotsan N. N. Sentimental tourism as one of the newest ways of enhancement and development of Ukrainian-Polish relations / N. N. Kotsan, G. V. Kopachynska, R. R. Mazurets, E. V. Voznyuk // Studia Humanitatis [Електронне видання]. – Режим доступу : <http://st-hum.ru/content/kopachynska-gv-kotsan-nn-mazurets-r-voznnyuk-ev-sentimental-tourism-one-newest-ways>
12. Kocan R. I. Sytuacja społeczno-polityczna Ukraińców na pogranicznym Wołyniu w II Rzeczypospolitej w oparciu o raporty wojewody z 1939 r. / R. I. Kocan, A. A. Wawryniuk // Наук. вісн. Східноєвроп. нац. ун-ту ім. Лесі Українки. Серія : Міжнар. відносини. – 2015. – № 11 (312). – С. 3–7.

References

1. Alisova O. Kordon iak odyn z chynnykiv transkordonnoho spivrobotnytstva (na prykladi ukrainsko-polskoho prykordonnia) / O. Alisova, R. Kotsan // Naukovi zapysky [Natsionalnoho universytetu «Ostrozka akademiia». Serii : Politychni nauky. – 2010. – Vyp. 4. – S. 48–58 [Elektronnyi resurs]. – Rezhym dostupu : http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nznuoap_2010_4_6
2. Kotsan N. Zarodzhennia i rozvytok naukovykh shkil suspilnoi heohrafii u Skhidnoievropaiskomu natsionalnomu universyteti imeni Lesi Ukrainky // Suspilno-heohrafichni chynnyky rozvytku rehioniv : materialy Mizhnar. nauk.-prakt. Internet-konferentsii, prysviachenoj 35-richchiu stvorennia kafedry ekonomichnoi ta sotsialnoi heohrafii u Skhidnoievropaiskomu natsionalnomu universyteti imeni Lesi Ukrainky (m. Lutsk, 6–7 kvitnia 2017 r.) / za red. Yu. M. Barskoho, S. O. Puhacha. – Lutsk : PP Ivaniuk V. P., 2017. – S. 34–36.
3. Kotsan N. Terytorialna orhanizatsiia mytnoi diialnosti Ukrainy : monohrafiia. – Lutsk : RVV «Vezha» Volyn. derzh. un-tu im. Lesi Ukrainky, 2005. – 384 s.
4. Kotsan N. N. Problemy formuvannia morskyykh kordoniv Ukrainy / N. N. Kotsan, H. V. Kopachynska // Nauk. visn. Volyn. nats. un-tu im. Lesi Ukrainky. Serii : Heohrafichni nauky. – 2010. – № 15. – S. 78–85.
5. Kotsan R. I. Osoblyvosti funkcionuvannia ukrainsko-polskoho kordonu v umovakh rozhortannia protsesu ievrointehratsii (na prykladi Karpatskoho ievrorehionu) / R. I. Kotsan, N. N. Kotsan // Nauk. visn. Skhidnoievrop. nats. un-tu im. Lesi Ukrainky. Serii : Mizhnar. vidnosyny. – 2013. – № 10 (259). – S. 131–138.
6. Mazurets R. R. Terytorialno-rekreasiyni kompleks Volynskoi oblasti : monohrafiia / R. R. Mazurets. – Lutsk PrAT «Volyn. obl. druk.», 2016. – 260 s.
7. Oliinyk Ya. B. Naukovi shkoly v suspilnii heohrafii Ukrainy: formuvannia i struktura / Ya. B. Oliinyk, N. V. Krasnopol'ska // Ekonomichna ta sotsialna heohrafiia : nauk. zb. – Kyiv, 2010. – Vyp. 60. – S. 12–20.
8. Pasevych Yu. Suchasnyi stan ta prostorovi vidminnosti v zabezpechenni trudovymy resursamy hospodarskoho kompleksu Volynskoi oblasti / Yu. Pasevych // Nauk. visn. Skhidnoievrop. nats. un-tu im. Lesi Ukrainky. Serii : Heohrafichni nauky. – 2013. – № 6. – S. 105–111.
9. Poruchynska I. V. Statevo-vikova struktura naseleння Pivnichno-Zakhidnoho ekonomichnoho raionu / I. V. Poruchynska // Nauk. visn. Chernivets. un-tu : zbirn. nauk. prats. – Chernivtsi : Chernivets. nats. un-t, 2014. – Vyp. 724–725 : Heohrafiia. – S. 179–184.
10. Kotsan N. N. The functioning of the polish-ukrainian border within conditions of european integration process intensification (on the example of euroregion «bug») / N. N. Kotsan, G. V. Kopachynska // Journal of Geography, Politics and Society. – Vol. 7 (2017). – Issue 2, Socio-Economic Issues of Ukrainian West Borderland. – P. 43–47 [Elektronnyi resurs]. – Rezhym dostupu : [file:///C:/Users/Asus/Downloads/JGPS%207\(2\)%20Kotsan\(2\).pdf](file:///C:/Users/Asus/Downloads/JGPS%207(2)%20Kotsan(2).pdf)
11. Kotsan N. N. Sentimental tourism as one of the newest ways of enhancement and development of Ukrainian-Polish relations / N. N. Kotsan, G. V. Kopachynska, R. R. Mazurets, E. V. Voznyuk // Studia Humanitatis. [Elektronne vydannia]. – Rezhym dostupu : <http://st-hum.ru/content/kopachynska-gv-kotsan-nn-mazurets-r-voznnyuk-ev-sentimental-tourism-one-newest-ways>
12. Kocan R. I. Sytuacja społeczno-polityczna Ukraińców na pogranicznym Wołyniu w II Rzeczypospolitej w oparciu o raporty wojewody z 1939 r. / R. I. Kocan, A. A. Wawryniuk // Nauk. visn. Skhidnoievrop. nats. un-tu im. Lesi Ukrainky. Serii : Mizhnar. vidnosyny. – 2015. – № 11 (312). – S. 3–7.

Коцан Наталия. Актуальные проблемы региональных исследований в работах представителей научной школы Наталии Коцан. Рассмотрены понятие научной школы, ее элементы и признаки в

теоретическом измерении. Показан процесс формирования экономико-географических научных школ в Украине. Изучено зарождение и развитие школ общественной географии в Восточноевропейском национальном университете имени Лесы Украинки. Показано место научной школы «Пространственные особенности рыночной трансформации хозяйства Украины и ее участия в европейских интеграционных процессах» среди ряда научных школ указанного университета. Отмечено значительный вклад докторов географических наук Н. Д. Пистуна, П. В. Луцишина, Н. Н. Коцан в развитие указанной научной школы. Акцентировано, что сегодня научная школа «Пространственные особенности рыночной трансформации хозяйства Украины и ее участия в европейских интеграционных процессах» имеет значительный научный потенциал, в частности исследованы особенности устойчивого развития Украины и ее пограничных территорий, процессы трансформации хозяйственного комплекса в системе трансграничного сотрудничества, особенностей функционирования еврорегионов, инвестиционных процессов в депрессивных и отсталых регионах, внешней политики Украины в контексте глобализации, территориальной организации таможенной деятельности Украины, проблем управления устойчивым развитием пространственных систем в контексте трансграничного сотрудничества, проблем социально-культурного развития приграничных территорий и тому подобное. Констатировано, что представителями научной школы являются доктора географических и исторических наук и кандидаты географических наук, доктора философии Н. Н. Коцан, А. А. Вавринюк, Г. В. Копачинская, А. А. Алисова, Р. Р. Мазурец, И. В. Поручинская, Ю. В. Пасевич, Н. Д. Хоцевич. Научная школа «Пространственные особенности рыночной трансформации хозяйства Украины и ее участия в европейских интеграционных процессах» проводит научные исследования в нескольких направлениях, среди которых проблемы установления и функционирования государственных границ Украины; развитие приграничных территорий, пограничное, трансграничное, таможенное сотрудничество Украины; проблемы трансформации и функционирования хозяйства пограничной Волынской области, перспективы развития туризма и рекреации на ее территории; специфика демографической ситуации на ее территории; функционирования рынка труда Волыни. Отмечено, что за последние пять лет представителями научной школы было подготовлено к печати и опубликовано две единоличные и четыре коллективные монографии, девять учебных пособий, более 70 работ учебно-методического характера и более 500 – научного характера.

Ключевые слова: региональные исследования, научная школа, научный лидер, Украина, Волынская область.

Kotsan Natalia. Regional Researches Actual Problems of the Natalia Kotsan's Scientific School Representatives. The concept of scientific school, its elements and signs in the theoretical dimension is considered. The process of Ukrainian economic-geographical scientific schools formation is shown. The origin of scientific school development at the Lesya Ukrainka Eastern European National University is studied. The place of scientific school named «special features of market transformation of Ukrainian economy and its participation in European integration processes» among a number of scientific schools of this university is analyzed. The contribution of such doctors of geographical sciences as M. D. Pistun, P. V. Lutsyshin, N. N. Kotsan in the development of this scientific school is emphasized. It is accented, that today the scientific school named «special features of market transformation of Ukrainian economy and its participation in European integration processes» has significant scientific work, in particular it investigates such problems as the features of sustainable development of Ukraine and its border territories; the processes of transformation of the economic complex in the system of crass-border cooperation; the features of Euroregions functioning; the investment processes in depressed and backward regions; the foreign policy of Ukraine in the context of globalization; the territorial organization of Ukrainian customs activity; the management problems of spatial systems sustainable development in the context of cross-border cooperation; the problems of social and cultural development of the border territories, etc. It is proved, that such doctors of geographical and historical sciences, and such doctors of philosophy as N. N. Kotsan, A. A. Vavryniuk, G. V. Kopachinska, O. O. Alisova, R. R. Mazurets, I. V. Poruchinska, Y. V. Pasevych, N. D. Khotsevych are representatives of this scientific school. The scientific school named «special features of market transformation of Ukrainian economy and its participation in European integration processes» conducts scientific researches in several directions, among them such as: the problems of the establishment and functioning of the state border of Ukraine; development of border areas, frontier, cross-border, customs cooperation of Ukraine; the problems of transformation and functioning of the menage of the Volyn region, prospects for the development of tourism and recreation in its territory; the specificity of the demographic situation of the territory and functioning of the labor market in Volyn region and others are. It is emphasized, that during the last five years the representatives of the scientific school prepared for publication and published two individual and four collective monographs, nine teaching aids, more than 70 works of educational-methodical character and more than 500 of science character.

Key words: regional investigation, scientific school, scientific leader, Ukraine, Volyn region.

Стаття надійшла до редколегії
21.09.2018 р.